

המשורר שירה לכבוד התורה

♦ תשל"א – תשפ"א: יוכל שנים להסתלקות הגאון רבי רפאל ברוך טולידאנו זצוק"ל, ראב"ד מקנס, מחבר 'קיצור שולחן ערוך השלם', וממקימי עולה של תורה במרוקו ובארץ הקודש ♦ הרב א. חפץ משרטט קווים לחיים שיש בהם אהבת תורה ויראת שמים, חרדה לקידוש שם שמים, קירוב רחוקים, תפילה טהורה ודקדוק הלכה ♦ גבור בארץ יהיה זרעו: נכדו, יבדלחט"א הגאון רבי עמנואל טולידאנו שליט"א, בשיחה נרגשת על בית סבא, ועל זכותו העצומה בהעמדת משפחות של תופסי תורה ומרביציה ♦ וזרעו לברכה ♦

'מוסף שבת קדש' בשיחה מיוחדת במעונו של הגאון רבי עמנואל טולידאנו שליט"א מראשי ישיבת 'שארית יוסף' באר יעקב, ומחבר הספרים 'עוטה אור' על הש"ס, המספר בגעגועים של יר"ש טהורה על הסבא הגאון רבי רפאל ברוך זצוק"ל

גבור בארץ
יהיה זרעו
דור ישרים יכרך

ברוך ע"ה היה יחיד בדורו בכחינה הזו. גמילות חסדים וצדקות היו לחם חוקו, הכנים אורחים בכל מאורו. כאשר היה מקבל את המשכורת מהממשלה כאב"ד חילק שני שלישים לעניים ושליש לביתו. [אגב, סיפרו במשפחה, כי שאלו אותו הרי כתוב "אל יבזו יותר מחומש"? והשיב: כל זה באדם הרוצה לקיים את חובתו, אבל מי שזה התענוג שלו לחלק לעניים, וכי יש איסור בכך?]

אני הייתי עד לעובדה שהייתה בעירנו מקנס, שם נולדתי. הגיעו שלוחים של אחד האדמו"רים ופתחו ישיבה. לא הייתה זו ישיבה מקורית ממש, אבל היו אלו מוסדות שמעמידים יהודים שמתפללים ומניחים תפילין ושומרים מצוות. הם הביאו ממרחק, מהעיירה מראקש, ת"ח שילמד את הנערים. היכן הוא יוכל והיכן יישן? כמוכן בכיתו של סבא רבי ברוך. הת"ח הזה היה עני ובא למקנס ללמד תורה, והנה ביושבו אצלו לאכול, הכחין הסבא מזווית העין כי חסרות לו שיניים. שמעתי כיצד הוא לוחש ואומר לו: "ככה אתה לא יכול להמשיך! אתה צריך שיניים! יש לנו כאן בעיר מקנס שני רופאי שיניים, האחד זול, אבל עבודתו לא שווה הרבה, השני יקר אבל עובד טוב. אתה תלך לרופא הטוב, ועליי כל ההוצאות". כך קיים בעצמו 'משכיל אל דל', והוא אכן זכה: 'אשרי איש'!

ירא את ד'

ממשיך הגאון רבי עמנואל: "אשרי איש ירא את ד'!" אם רוצים להגדיר את סבא: ירא שמים וירא חטא באמת. פשוט היה מפחד

"ישנה תופעה מעניינת, שכל זרעו של רבי ברוך זצ"ל מרביצי תורה, אפילו בין נכדותיו ישנן היודעות להרצות, ללמד הלכה ולעודד את הלבבות ליר"ש. על הכתוב בתהילים "אשרי איש ירא את ד'..." גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יכרך", מכאן רש"י בשם התרגום שזרעו יהיו גיבורים בתורה.

"כבר אביו רבי יעקב היה ירא שמים גדול. סיפר לי דודי, כי אביהם בתחילה היה רב במראקש, ואח"כ אב"ד במקנס. למחרת מינויו בעיר זו, יצא בבוקר לבית המטבחים לראות את הסכין. לא היו 'מקדרים' אצלנו, ושחטו מדי יום ליומו. רבי יעקב בדק את הסכין ומצא בו פגמים, ונפל מתעלף. היה נורא לראות את הצער שלו. הוא אמר לשוחט שעליו לעזוב את תפקידו, כיוון שהבין שמחמת גילו המבוגר חוש המישוש שלו נפגם. אולם לאותו שוחט הייתה משפחה מרובת ילדים, הוא בכה לפניו, וגם באו החכמים לדבר עם רבי יעקב שיקל עליו במשהו, עד שהסכים, בתנאי שמדי בוקר לפני שהולך לבית המטבחים חייב לעבור דרכו לבדיקת הסכין, רק כך".

משכיל אל דל

הצדקות של סבא עליו השלום הייתה אין לתאר ולשער, וגם בענייני צדקה וחסד. הכתוב אומר "אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטוהו השם". אשרי מי שלא רק ממלא את ציווי התורה ונותן צדקה, אלא חושב ומשכיל על צרכי העני מעצמו ומחכמתו. רבי